

V poslední době je stále naléhavěji zmiňován setrvalý pokles druhové diverzity. Důvodů je celá řada, ale nejzásadnějšími jsou lidské aktivity v krajině. Aby došlo k zastavení nebo aspoň zpomalení tohoto nepříznivého trendu, je třeba dobře nastavit společnou politiku v oblasti zemědělství, lesnictví a rybníčního hospodářství. Subvence by bylo žádoucí prioritně nasměrovat ke snížení intenzity hospodaření, zvýšení konektivity a obnovení heterogenity krajiny. Značné rezervy existují i v uplatňování existujících nástrojů obecné ochrany přírody

a krajiny. Vždyť zákon o ochraně přírody a krajiny ukládá všem subjektům provádějícím hospodářskou činnost v krajině šetrný přístup ke všem volně žijícím živočichům a planě rostoucím rostlinám. Ti jsou chráněni před záměrným i mimovolným ničením, poškozováním i odchyt, který by mohl vést k ohrožení existence příslušných druhů nebo k narušení jejich rozmnožovacích schopností.

Hlavním legislativním nástrojem pro ochranu těch nejhroženějších druhů má sloužit zvláštní druhová ochrana. Dlužno říci, že její nástroje v mnoha ohledech neodpovídají současným potřebám. Nejvíce problémem jsou seznamy zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů obsažené ve vyhlášce č. 395/1992 Sb., vyjadřující ve třech kategoriích stupeň ohrožení. Již samotné názvy kategorií (kriticky ohrožený, silně ohrožený a ohrožený) se nezdají být relevantní, o popisu ohroženosti ani nemluvě. Daleko problematičtější je však zastaralost platných seznamů. Za poslední tři desetiletí nedoznaly zásadních změn s výjimkou vynuceného doplnění několika druhů po vstupu České republiky do Evropské unie a vyřazení kormorána velkého. Celá řada druhů požívá ochranu nadbytečně a naopak početná skupina druhů, které by bylo třeba chránit, v seznamech chybí. Všechny dosavadní snahy o revizi seznamů zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů nedosáhly svého cíle. Paradoxem je, že i v České republice jsou

pravidelně aktualizovány Červené seznamy ohrožených druhů. Hodnocené druhy jsou zařazovány do jednotlivých kategorií podle kvantitativních, jasných a vědecky podložených kritérií. Jinak řečeno, máme přehled o ohroženosti druhů na území České republiky, ale tyto informace v legislativních procesech nemůžeme využívat, protože Červené seznamy nemají relevantní ukotvení v ZOPK. Je důležité si uvědomit, že pro naprostou většinu ohrožených druhů je klíčové se zaměřit na ochranu jejich biotopu a místních populací. Velmi závažným problémem druhové ochrany je však právě nevymahatelnost ochrany biotopu daného druhu. Jsme sice schopni doslova kriminalizovat vlastníky entomologických sbírek za držení několika jedinců zvláště chráněného druhu ze starých sběrů, ale nejsme schopni ochránit biotop tohoto druhu, kde při nevhodném zásahu může zaniknout celá jeho populace. Ochrana každého jedince je nutná jen u nejhroženějších málopočetných druhů.

Pamatuji si celou řadu pokusů provést v zákoně o ochraně přírody a krajiny revizi druhové ochrany, které nakonec nedopadly úspěšně. Pevně věřím, že tentokrát se to podaří.

Vladimír Bejček

děkan Fakulty životního prostředí
České zemědělské univerzity v Praze

První číslo vyšlo v roce 1946
Ochrana přírody 5/2022 Ročník 77
Vychází 6× ročně
Cena ve stánkovém prodeji 49 Kč
Roční předplatné 234 Kč

Časopis státní ochrany přírody
The Nature Conservation Journal

© AOPK ČR, 2022. Všechna práva vyhrazena.
Žádná část tohoto časopisu nesmí být
reprodukována či šířena bez písemného
souhlasu vydavatele.

ISSN 1210-258X
Evidováno MK ČR pod e. č. E 6001

Vydává
AOPK ČR, Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha
a SJ ČR, Květnové nám. 3, 252 43 Průhonice
s podporou Správy Křkonošského národního
parku, Správy NP Šumava, Správy NP Podjíví,
Správy NP České Švýcarsko

Šéfredaktor

RNDr. Zdeněk Patzelt

Redakční rada

- RNDr. Libor Ambrozek
- Mgr. Jiří Bašta
- prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.
- Ing. Karel Drbal
- Ing. Michael Hošek
- prof. RNDr. Jakub Hruška, CSc.
- Mgr. et. Mgr. Karel Chobot, Ph.D.
- JUDr. Eva Mazancová
- doc. RNDr. Ladislav Miko, Ph.D.
- JUDr. Svatomír Mičoch
- Ing. Jan Moravec
- RNDr. František Pelc (předseda)
- Ing. Pavel Pešout
- RNDr. Jan Plesník, CSc.
- RNDr. František Pojer
- Ing. Martin Starý
- Ing. Jakub Šafránek
- Ing. Martin Škorpík
- Mgr. Karolína Šulová
- RNDr. Alena Vopálková

Adresa redakce

Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 – Chodov
tel. 951 421 247
ochrana.prirody@nature.cz
www.casopis.ochranaprirody.cz
www.nature.cz

Distribuci pro předplatitele v ČR

jménem vydavatele zajišťuje firma SEND, s. r. o.,
Ve Žlíbku 1800/77, hala A3, 193 00 Praha 9;
tel. 225 985 235, GSM 777 728 757
send@send.cz, www.send.cz

Objednávky do zahraničí

vyřizuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR,
tel. 951 421 247

Tisk Tiskárna Unipress, s. r. o.
Grafická úprava a sazba Jiří Kaláček (kalacek.cz)
Korektury PhDr. Radmila Pavelková
Toto číslo vychází 27. 10. 2022

**Kompletní čísla časopisu
a podrobný seznam literatury najdete na
www.casopis.ochranaprirody.cz.**

